

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan «Spyr Sosialin».

Sálarfrøðing-urin:

Stesolid og góður vilji

Til sálarfrøðingin. (Umskrivað og nógv stýtt).

Tað hevði uggað meg, um sálarfrøðingurin hevði stundir at svara mær hesum spurningi, og siga mær hvat eg skal gera við liv mitt, sum er vordíð ein sonn flokja. Eg eri komin so langt út í óferið, at eg ikki tori at hyggja upp á fólk, um eg ikki havi tikið stesolid tablettir frammanundan. Eg eri gift við mann, sum eg fekk barn við fyrri mongum árum síðan. Hjúnalagið er ikki gott, men hetta orki eg ikki at tosa um.

Av grundum sum eg ikki sjálf havi havt ávirkan á, var barnið tikið frá mær. Tað var Barnaverndin og verforeldrin, sum gjørdur hetta.

Barnið var litið tá, men pleyguforeldrin doyptu tað, uttan at spyrja meg og góvu barninum teirra navn.

Eg var hóast alt myndug, og hevði eisini ynskt barnið, sum er tað einasta ið eg eigi, men ikki havi fingið loyvi at hava samband við.

Nú hevur tað verið soleiðis gjøgnum árin, at pleyguforeldrin hava givið loyvi til, at barnið kom at vitja av og á (vit búgva ikki í somu bygd), men tá havi eg verið so uppøst av at stríðast við tey, at eg havi noktað barninum at búgva hjá mær og pápanum.

Tær ferðirnar vit tó hava verið saman, hevur barnið breiðað mær ymist, og tað ger meg so óðan í høvðinum at rættuligt rumbul hevur staðist av hesum. Men við góðum vilja og Stesolid havi eg tó roynt at komið fyrri meg aftur.

Eg eri nú vordin so kensluleys, at eg ikki toli at siggja barn mitt, og tí eri eg altíð bangin fyrri at hitta tað á gotuni, tá barnið nú er tilkomið og hevur bil og kann koma henda vegin, uttan at eg veit tað.

Vónandi fordøma tygum meg ikki, men um eg havi gjørt nakað skeivt, so fari eg at taka svarið til eftirtektar.

Eg havi nú so ringa samvitsku av hesum, at

eg ikki tori út millum fólk, og tí eri eg bangin fyrri, hvat eg kann finna upp á, um eg hitti barn mitt á gotuni.

Hvørji ráð hava tygum at geva mær?

X

Hetta er fyrsti fyrispurningur, sum eg slettis ikki kenni meg foran fyrri at svara nóg væl. Eg haldi at hann kortini skal í blaðið — við tí í hyggju, at tað millum lesararnar kanska er onkur sum veit ráð og kann senda brævkassanum nakrar reglur.

Ey-Jo

Psykologi og psykiatri

Eg og mong við mær eru íva um arbeidsøki hjá psykologum og arbeidsøki hjá psykiatrum, t.e. serlæknum í psykiatri.

Eg hevði einaferð eitt sálarligt problem, sum eg ætlaði mær at tala við ein psykolog um, men kommunulæknin helt seg ikki hava heimild at veita mær ávisan tann vegin, men fegin til ein serlækna.

Eg metti tó ikki, at problem mitt var skikkað til tað, og til alla lukku lagaði alt seg av sær sjálvum.

Kundi sálarfrøðingurin greinað hetta nærri?

Serlæknar í psykiatri (psykiatarar) hava grundútbúgving sum vanligir læknar, men hava harumframt bókliga og praktiska eftirútbúgving í sálar-sjúkufroði í einum slíkum vavi, at teir av heilsu-myndugleikunum verða mettir skikkaðir at hava privatpraksis sum slúkir og ella virka sum yvir-læknar á psykiatriskum deildum við tí ábyrgd, sum har til hoyrir.

Psykologar, t.d. kliniskir sum vanliga virka innan heiluverkið, hava vanliga bókliga sálarfrødis-útbúgving frá universiteti, men við serligum bókligum og praktiskum verk-evni innan psykiatri.

Psykologar hava í kraft av síni grundútbúgvin ikki nóg gott skil á at kanna fólk líkamliga ella at víðgera fólk við heiluvági og hava samanborið við læknar ikki rætt til at fremja slíka viðgerð.

Psykologar eru serútbúgvir til at gera serstak-

ar persónskanningar og vera brúktir til slúkt í tí psykiatriska diagnosuar-beiðnum og eisini til at ætla um og fremja aðra viðgerð enn ta higartil mest vanligu medisinsku, tá talan er um sálarsjúkur og -brek.

Tað er beint, tá kommunulæknin sigur seg illa kunna beina tygum til psykolog, men fegin til psykiatarar.

Psykiatrisku yvir-læknararnir eru einsamallir um at hava rætt til at víðgera sálarsjúk fólk eftir ávisan frá kommunulækna ella beinleiðis.

Teir hava eins og aðrir serlæknar avtalu við sjúkrakassarnar um gjaldskipan, har A-limir, minnist meg rætt, kann fáa upp til 6 víðtalur upp á sjúkrakassans rokning, meðan B-limir fáa nakað afturgildi, um teir eru ávístir, men annars sjálvir gjalda alt í teimum forum, teir koma av sínum eitingum.

Sjúkrahúspsykologar hava vanligt 40-tímars arbeiði til fasta løn og eiga sjálvsagt bert at virka fyrri stovnin ásettum arbeids-vikuna og kunnu formelt sæð tiskil bert veita tænastu til innlagdar sjúklingar, sjúklingar í ambulanti-ari eftirviðgerð, ella annað sum teimum verður álagt av arbeidsgevaranum/stovninum.

Sjálur haldi eg, at hesi 10 árin eg havi virkað í Foroyum, fingið heilt, heilt nógv var umbonir um viðgerð o.t. frá fólk, sum ikki hoyrir undir arbeids-øki mitt. Ein hevur roynt at fingið tey at vent sær aðrastaðni, mangan roynt at hjálpt upp á tey onkursvegna sjálur, men tað hevur harmað ein nógv, alt ov ofta at verið noyddur at siga nei til illa stóð fólk, fyrri ikki at órógva gerandisarbeidið ov nógv.

I Danmark er summa-staðni fingið í lag samstarv millum praktiserandi læknar og sálarfrøðingar ella psykologar í samband við lækna-miðstöðir, har ofta eisini aðrir fakkbólkir virka undir somu løn — og mær vitandi hava fólk yvirhoyr góðar royndir av slíkum. Sjálur skilji eg tað væl, tí tær royndir eg havi av slíkum samstarvi á minum egna arbeidsplássi, eru góðar. Tað er stóru tórur á sálarfrøðingum og eisini barnaserfrøðingum — i Foroya heilsu- og skúla-verki.

I Tórshavn hevur ann-

Eyðun Joensen, sálarfrøðingur

Marjun Sigurdsdóttir, sálarfrøðingur

Marner Simonsen, lækni

Fríða Patursson, lækni

ars nú í fleiri ár verið ein ráðgevingarstova, mann-að við væl kvalifiseradum sálarfrøðingum, har fólk, eftir minum tykki, kunnu fáa víðtalur fyrri ein rímligan penga, men sum eg havi skilt á monnum, so er Sjúkrakassin eisini her tungur at dansa við og vil ikki stuðla peningliga.

Men til seinast: Sjálvsagt skulu fólk hava hovi til at fáa kvalifiserada hjálpt eftir tórvi, men tað skal samstundis ikki helst bliva so, at medmenniskj-að heilt verður havnað sum stuðul, og fólk fara rennandi til teir serkonu — eisini við smábaga-tell-um.

Ey-Jo

Sosialráðgevarin:

Fyrireik-ingarskeið

Eg eri ung genta sum havi roynt ymiskt arbeiði, heima sum uttanlanda, síðan eg var 15 ára gomul.

Nú eri eg 24 ár, so eg havi góðar praktiskar royndir. Eg gjørdist skúlatroytt, fór úr skúlanum í 8. flokki, men ætlaði mær tó í skúla aftur eitt ár aftan. Tað bleiv tó ikki.

Nú kundi eg hugsað mær at farið aftur í skúla t.d. á HF skeið. Eg vil tí vita, um nakað fyrireik-ingarskeið er til HF í Foroyum, og hvar eg skal verða lær fyrri at sleppa inn.

24 ára gomul

Foroya Fólkaháskúli hevur fyrireik-ingarskeið til HF. Hetta er dagskúli, har flestu næmingarnir búgva á sjálvum skúlanum.

Somuleiðis skipar Tórshavnar kvöld- og ungdomsskúli fyri fyrireik-ingarskeiði til HF. Hetta er kvöldskúli frá umleið síðst í sept. til síðst í mai árið eftir.

Tað er møguligt at aðrir kvöldskúlar skipa fyri sama skeiði í storri bygdum.

Marjun

Læknin:

Æðragnútar

Min trupulleiki er, at eg

havi fingið nógvar æðragnútar eftir fleiri barnsburðir.

Er tað vandamikið at fáa viðgerð, so æðragnútar fara burtur? Er neyðugt at fáa doygvien?

ivingarsom

Fyri at fáa æðragnútar burtur á beinunum, eru tygum noydd til at leggja undir skurðviðgerð, og tað er ikki serliga vandamikið.

Hetta fer altíð fram undir fullari doyving, tó at tað ber til at gera hetta í lokaldoyving, men tað er ikki serliga hugaligt. Tað kann hava eitt sindur av pinu við sær.

MS

Antabus og tosti

Hvat hendir um ein ið tekur antabus fær sær ein litlan.

Eg havi hoyrt, at tostin er eins stór um tú tekur antabus, og tí kundi ein

hugsað sær, at fólk ikki kunnu halda sær, sum eru von at drekka.

Fæst einki evni, sum tekur tostan burtur, tí tað má vera tað ið brúk er fyrri.

Kann læknin svara mær hesum spurningi?

SP

Antabus tekur ikki tostan, og tað er ikki nóg mikið bert at taka antabus fyrri at sleppa undan at drekka. Ein má sjálur ganga við til at royna at sleppa undan alkohol, fyrri at tað skal vera nakað høpi í at taka antabus. Hetta forir ofta við sær, at tað er bráðneyðugt at fáa sálarliga viðgerð samstundis, sum ein byrjar at taka antabus.

Tað sum hendir, um ein fær sær ein litlan og hevur antabus í blóðinum, er, at eitt ávíst evni kemur í blóðið, sum ger, at ein kennir seg ógvuliga sjúk. Kennir press upp í høvðið og verður áreyður í andlitinum.

Henda stoda kann stundum verða høvstislig. Mær vitandi fínt einki evni, sum tekur alkohol-tostan burtur.

MS

Vónandi summar-frí uttan trupulleikar

Við hesum brævkassanum loyva vit okkum at halda summarfrí fram til hósdeginn 4. august. Vónandi liggja ikki spurningar eftir, sum krevja snarviðgerð.

Um so er, fara vit at biða brævskrivararnar um at gera vart við seg, so vit — um neyðugt kunnu veita viðkomandi persónligt svar.

Tó kunnu lesarar senda okkum spurningar framyvir, sum síðan koma í blaðið, í tí raðfylgju, sum vit móttaka teir.

Dag.

Tit ringja — vit skriva

Ringið telefon

11820

